UUTISET

Kuntauudistusta tarvitaan, mutta se toimii vasta, kun yhteistyön hyödyt hiffataan kunnissa ihan itse. **ALAVUDEN KAUPUNGINJOHTAJA PEKKA ALA-MÄENPÄÄ**

Uudistushässäkkä hämmentää kuntia

Kunnissa on nyt kiirettä, kun hallitukselta satelee erilaisia uudistuksia. Hässäkkä hämmentää kuntia ja vaikeuttaa päätöksentekoa, kun konkretia puuttuu.

HELSINKI/TUKHOLMA (MT) Hallitus on laittanut alulle kuntien rakenneuudistuksen, kuntalain uudistuksen, sosiaali- ja terveysuudistuksen (sote) sekä valtionosuusjärjestelmän uudistuksen ja odottaa nyt, että kunnat kertoisivat, kuinka haluavat nämä asiat järjestää.

Kunnat eivät osaa eivätkä halua, koska ne odottavat hallituksen seuraavaa siirtoa.

Myös Kuntaliitto vaati valtiolta nopeasti täsmennyksiä kunnilta vaadittaviin selvityksiin.

Pattitilanne on hyydyttänyt kehityksen monilla paikkakunnilla. Esimerkiksi Kempele oli neuvotellut sosiaali- ja terveysyhteistyöstä naapuriensa kanssa melkein maaliviivalle, kun hallitus vihjasi tulevista mullistuksista. Niistä seurasi katseen kääntäminen ihan uuteen ilmansuuntaan: etelästä pohjoiseen, Ouluun.

Kunta-alan rahoitus- ja talousfoorumiin eli Ruotsinristeilylle kokoontui viime viikolla yli 500 kuntien virka- ja luottamusmiestä sekä konsulttia. Useimmat MT:n tapaamat ajattelivat, että kuntauudistusta tarvitaan, mutta ei pakolla, hätiköiden eikä ainakaan meillä ensimmäisenä.

Hallitusta kehotettiin nivomaan useat uudistukset paremmin yhteen ja miettimään muutakin sisältöä kuin soten hallintomallia.

Kuntien mielestä koko uudistuspaketin pitää olla kuntien ja kansalaisten hyväksymä, sillä jo nyt äänestysaktiivisuus on laskussa.

Valtion pitäisi päsmäröidä kuntien tekemisiä vähemmän eli antaa kunnille vapautta päättää palvelujensa tasosta.

Ulkoistettavia palveluita pitää valvoa tarkemmin, samoin kuin kuntien yhteistoimintaakin.

Jotkut virkamiehet ajattelevat jopa niin kuin kuntaministeri, mutta eivät uskalla sanoa sitä ääneen.

Valtiovarainministeriön juuri eläköitynyt valtiosihteeri **Raimo Sailas** viestitti kuntapäättäjille, että edessä on paljon laihoja vuosia.

”Ei harmita yhtään, että olen eläkkeellä.”

Sailas painotti arvostavansa suuresti luottamushenkilöiden työtä, mutta varoitti samalla eripuraisuudesta.

”Se, että heti vaalien jälkeen vaihdetaan puoluetta, riidellään ja perustetaan omia ryhmiä, kertoo itsekkyydestä eikä helpota kuntien edessä muutenkin olevia vaikeita päätöksiä.”

Sailas myös muistutti, että korvamerkityt valtionosuudet veisivät kunnilta päätösvallan ja siksi niitä kannattaa kunnissa vastustaa.

Oman mausteensa uudistusten sikermään tuo ajatus kuntapalveluiden avoimesta arvioinnista. Erityisesti kokoomuksen piiristä on herätelty ajatusta Ruotsin mallista, jossa kuka tahansa voi haastaa kunnan tarjoamat palvelut hinnalla.

Kuntaseminaarin risteilyvierailla oli mahdollisuus tutustua Ruotsin kuntaliitossa malliin, jossa esimerkiksi lääkärin vastaanotto, kaupungin turvallisuus, vanhusten ulkoilu ja koulujen opetuksen taso ja koetulokset on pisteytetty kuntakohtaisesti. Niistä näkee, kuinka oma kunta pärjää.

Meillä Kuntaliitto ei varsinaisesti lämpene mallille muuten kuin palvelujen kehittämismielessä.

EIJA MANSIKKAMÄKI

”Meihin ei luoteta”

”Turkasen vähän meihin kuntajohtajiin luotetaan”, puhisee Sotkamon kunnanjohtaja **Petri Kauppinen**.

Hänestä kuntauudistusta tarvitaan, mutta kuntien pitäisi itse antaa hoitaa se.

”Hallituksen logiikka horjuu, jos lähtökohtana on valtionosuuksien tai kuntarakenteen uudistus ja niissäkin vain selvitykset ilman velvoitteita.”

Palveluiden uudistaminen taas vie liian kauan.

Hänestä kunta joutaa lakkauttaa, jos ei sillä ole muuta tehtävää kuin sosiaali- ja terveyspalvelut.

”Kuntaliitos on kuin avioliitto: ennen niin hyvästä poikamiehestä tulee keskinkertainen aviomies.”

Kainuuta pitää Kauppisen mielestä rakentaa jatkossakin kahden veturin, Sotkamon ja Kajaanin varaan. Näiden osuus maakunnan yrityksistä ja syntyvistä lapsista on kolme neljäsosaa.

Sotkamon vahvuuksia ovat ”maan tarkimmin seurattu kaivos” ja matkailu: 11 000 asukkaan kunnassa väkimäärä nousee helposti yli 16 000:n.

”Voisin perustaa kuntaan vaikka synnytyssairaalan: uusi asuinalue houkuttaa niin, että siellä asuu anestesialääkäri, sairaanhoitaja ja kätilö”, Kauppinen sanoo.

”Verokertymä heikkeni”

Kirkkonummi vetää hyvätuloisia lapsiperheitä ja hyötyy kermankuorijana pääkaupungin läheisyydestä. Siellä ei kai voi mennä huonosti?

”Verotulot ovat kehittyneet heikosti, kertymä ei ole viime vuosina kasvanut”, sanoo talousjohtaja **Leena Pieniniemi**.

Lisäksi Kirkkonummi kuuluu kaupunkeihin, joissa ramppaa nyt metropoliselvittäjiä: Helsingin kehyskuntia painostetaan liitoksiin tai niiltä viedään varsinkin kaavoitusvaltaa.

Kirkkonummi on valinnut itsenäisenä pysymisen linjan, kunnes valtiovalta muuta määrää. Jos määrää, selvityssuuntana on joko Espoo tai Siuntio ja Inkoo.

Kaupungin ongelmana on hajanaisuus: kuntakeskuksen lisäksi on monta taajamaa, joissa pyörivät monipuoliset palvelut.

Tuore valtionosuusesitys on niin epäselvä, ettei talousjohtaja ole päässyt laskemaan sen vaikutuksia.

Hän kuitenkin kannattaa tasauksen muuttamista niin, ettei Kirkkonummen tarvitsisi maksaa enää niin paljon muille.

”Maksamme 15 miljoonaa euroa, mikä vastaa normaaleja vuosi-investointeja.”

Vireyttä talouteen odotetaan uusilta asuinalueilta ja moottoritieltä.

”Rahaa ovista ja ikkunoista”

Alavuden kaupunginjohtaja **Pekka Ala-Mäenpään** mielestä kunnissa on odottava tunnelma, kun valtiovallan liikkeet ovat arvaamattomia.

Jos hän saisi päättää, ensin pitäisi tehdä kuntarakenneuudistus ja katsoa sitten sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen.

”Kunta on paljon muutakin kuin sotea: elinkeinoja, kouluja, tekniikkaa ynnä muuta. Meneillään olevat uudistukset pitäisi lomittaa paremmin yhteen, kuntien löytää toisensa yhteistyössä ja valtion pitäisi määrätä vähemmän.”

Töysä on juuri liittynyt Alavuteen.

Seuraavaksi pitäisi selvittää liitosmahdollisuudet myös Ähtärin ja Kuortaneen kanssa. Alavuden vahvuuksia on Tuurin kyläkauppa ja rakennusteollisuus.

”Rahaa tulee ovista ja ikkunoista, ja elinkeinopohjaa on varaa laajentaa”, Ala-Mäenpaa sanoo.

Valtiovallan määräämä asukasluku eli kuntakoko on keinotekoinen.

Nykyisillä 12 500 asukkaalla pärjätään, kaupunginjohtaja sanoo.

”Kuntauudistusta tarvitaan, mutta se toimii vasta, kun yhteistyön hyödyt hiffataan kunnissa ihan itse.”

”Lähipalvelut karkaavat”

”Meneillään näyttää olevan keskittämiskehitys”, sanoo Rantasalmen kunnanjohtaja **Kristiina Järvenpää**.

Hän toivoisi hallitukselta nyt selviä säveliä sote-uudistuksen suhteen, sillä ennen sitä ei kunnissa tapahdu mitään, ei ainakaan savolaisella Rantasalmella.

Kunta saa jo nyt kaikki sotepalvelunsa Itä-Savon sairaanhoitopiiristä, jonka veturina on Savonlinna. Maakunnassa on myös Etelä-Savon sairaanhoitopiiri, ja kunnanjohtajan mielestä yksi kunnon palvelupiiri riittäisi.

”Onko se sitten sote-alue vai mikä, kun tämä terminologiakin on niin vaikeaa, ettei aina tiedä, mistä pitäisi puhua.”

Järvenpää toivoisi samalla rahavirtojen yksinkertaistamista.

Kun sote-asia olisi ratkaistu, voisi alkaa selvitellä kuntaliitosta, ”jos on pakko”.

Luontevinta olisi liittää Rantasalmi, Sulkava ja Enonkoski uuteen Savonlinnaan. Kaikki kolme ovat heikon huoltosuhteen ja korkeiden valtionosuuksien kuntia. Verotuloja kertyy vähemmän kuin valtion rahaa.

”Siinä on vaarana lähipalveluiden karkaaminen, ja siksi säilymme mieluimmin itsenäisenä.”

Rantasalmi luottaa monipuolisiin elinkeinoihin ja matkailuun.

”Onneksi on rikkidirektiivi”

Aurinko ei paista Hankoon, jos kuntauudistus etenee pelätyllä tavalla.

”Meillä on nyt kaksi lukiota, ja niiden lähteminen olisi viimeinen kuolinisku”, Hangon kaupunginkamreeri **Juha Kuittinen** sanoo. ”Ikärakenteemme heikentyy ja mummoutuminen kiihtyisi.”

Kuntaliitos voisi olla koko alueelle hyvä, mutta Hangon palveluille huono. Liitos Raaseporiin tekisi Tammisaaresta tai Karjaasta keskustaajaman.

Hanko on työpaikkojen suhteen yliomavarainen. Taloudeltaan se kuuluu kuitenkin kriisikuntalistalle. Kuittisen mukaan Hanko ei kilpaile valtionosuuksista esimerkiksi Lapin kuntien kanssa, vaan enemmänkin naapurien kanssa asukkaista ja työpaikoista. Veroprosentti on 21,25.

”Aina voi kyseenalaistaa järjestelmän oikeudenmukaisuuden”, hän sanoo valtionosuuksista.

Kuittinen näkee Hangon tulevaisuuden meressä: satamissa, asuinalueissa, merimatkailussa ja rikkidirektiivissä.

”Meiltä on Suomen kaupungeista lyhin meritie Eurooppaan ja jäätön satama. Se on etu, kun kuljetuksissa haetaan lyhimpiä matkoja ja pienimpiä päästöjä.”

Vapaa-ajan viettäjät ostavat asuntoja. Kamreeri haluaisi osan näiden verotuloista Hankoon.

”Alueista ei välitetä”

Inarin kunnanjohtaja **Reijo Timperi** on eniten huolissaan nykyisen valtionosuusjärjestelmän parhaiden palojen säilyttämistä.

”**Hannes Mannisen** malli oli sellainen: otti huomioon pitkät etäisyydet, harvan asutuksen ja saamelaiset.”

Uudesta esityksestä hän ei ole näitä löytänyt eikä hallitus muutenkaan välitä aidosti aluepolitiikasta ja palvelujen toimivuudesta.

”Vääntöä ei ole”, Timperi sanoo viitaten eri ministereihin.

Rahan tulossa luotetaan silti valtionosuuksiin ja matkailuun. Kunnan veroprosentti on 19 ja velkaa on alle maan keksiarvon. Työntekijäpulaa on podettu vain terveydenhoidossa.

Kuntauudistuksella saavutettaisiin Timperin mielestä vain hallintosäästöjä, ei muuta.

”Kun välimatkaa kahden kunnan välillä on kaksi tuntia ja 160 kilometriä, ei palveluja voi yhdistää.”

Valtion tiukka ohjaus närästää.

”Meilläkin on 80 vierasmaalaista asukasta ja nyt valtuustolle pitää tehdä maahanmuuttajaohjelma ihmisistä, jotka kaikki perheet tuntevat henkilökohtaisesti.”

”Fiksu kunnanjohtaja selviää tästä sillä, että jää eläkkeelle vuonna 2015”, sanoo kuntaansa 35 vuotta johtanut Timperi.

> Se, että heti vaalien jälkeen vaihdetaan puoluetta, riidellään ja perustetaan omia ryhmiä, kertoo itsekkyydestä.«
>
> **RAIMO SAILAS**

Haastattelut ja kuvat: Eija Mansikkamäki

MT haastatteli kuntavaikuttajia ympäri Suomea.

PÄIVÄN KYSYMYS

Yllätyskassi sisältää monipuolista aineistoa samasta aihepiiristä.

Mitä löytyy kirjaston yllätyskassista?

Tampereen pääkirjastosta saa lainata nykyisin myös yllätyskasseja.

Mistä yllätyskasseissa on kyse, erikoiskirjastonhoitaja Mikko Salonen Tampereen pääkirjasto Metsosta?

Yllätyskassi sisältää monipuolista aineistoa jostakin aihepiiristä. Sen avulla lainaaja voi tutustua aineistoon, jota ei ehkä tiennyt olevan olemassakaan.

Miten kassit tulivat käyttöön?

Yllätyskassit saivat alkunsa viime syksynä tehdystä projektista. Kassit saatiin käyttöön marraskuussa ja projekti päättyi vuoden lopussa. Palaute oli niin hyvää, että päätimme ottaa kassit uudelleen käyttöön Lainan päivänä 8.2.

Onko vastaavaa palvelua tarjolla muualla?

Muutamat Tampereen aluekirjastot aloittivat myös yllätyskassien käytön Lainan päivänä. Kasseja on Tampereella nyt runsaat sata. Ehkä toiminta leviää muillekin paikkakunnille, miksi ei?

Minkälaisia yllätyskasseja on tarjolla?

Sisältö on usein yhdistelmä esimerkiksi romaaneja, runoja, musiikkia ja elokuvaa. Aihe voi olla esimerkiksi kotimainen kansanmusiikki, Intia, vasenkätisyys, **Barack Obaman** Ipod tai arjen anarkiaa lapsille.

Kuka kokoaa kassit?

Kaikki kirjaston työntekijät osallistuvat. Kassien kokoamisessa saa käyttää ammattitaitoa uudella tavalla. Alan osaajilla on paljon hyödyllistä taustatietoa. Parasta tässä on päästä yhdistelemään erilaisia aineistoja.

Minkälaisia lainaajia kasseilla on?

Aiheista päätellen kaikenlaisia. Yksi toive on tavoittaa kassien avulla myös uusia asiakkaita. Kaupungilla liikkuvat iloisen näköiset kassit toimivat liikkuvina mainoksina kirjastolle.

TERHI TORIKKA

SHOKKI TARJOUS
PARHAAT TARJOUKSET Kaikista K-ruokakaupoista MA-KE

RUOKAA OMASTA MAASTA

Kariniemen
Paneroidut kananpojan ja HK Rypsiporsas nuggetit
200 g, 2 erää/talous, voimassa 20.2. asti
2,50 2 rs
K PLUSSA -35 %
6,25/kg, yksittäin ja ilman korttia 1,95/rs (9,75/kg)
Etu K-Plussa-kortilla

Valiojogurtti
Maustetut jogurtit
1 kg, ei laktoositon
3 tlk/talous
voimassa 20.2. asti
1,49 tlk

K PLUSSA -23 %
1,49/kg, ilman korttia 1,95/tlk (1,95/kg)
Etu K-Plussa-kortilla

Terttutomaatit
Hollanti
voimassa 20.2. asti
1,99 kg

Tässä koko helmikuun tarjouksiamme. Lisää kaupoissamme!

Dr. Oetker
Ristorante pizzat
320–390 g, ei Ristorante mare
2,49 pkt

K PLUSSA -11 %
6,38–7,78/kg, ilman korttia 2,81/pkt (7,21–8,78/kg)
Etu K-Plussa-kortilla

Wursti
Extrapalvi kinkku ja kalkkuna
300–400 g
2,99 pkt

K PLUSSA -30 %
7,48–9,97/kg, ilman korttia 4,29/pkt (10,73–14,30/kg)
Etu K-Plussa-kortilla

Valio
Oivariini
600 g, 2 kpl/talous
2,99 kpl

K PLUSSA -23 %
4,98/kg, ilman korttia 3,89/kpl (6,48/kg)
Etu K-Plussa-kortilla

TARJOUSTAKUU K-PLUSSA-TARJOUKSISSA AINA VÄHINTÄÄN -10%
LISÄKSI K-PLUSSA-PISTEILLÄ ETUSI JOPA -5%

K-KAUPPIAS SINUA VARTEN.
K CITYMARKET K SUPERMARKET K MARKET K EXTRA